

S. Sayısı : 189

Muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve müddetinin uzatılmasına dair kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (I/985)

T. C.

Başvekdlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1327

6 - IV - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1980 sayılı ve 26 - V - 1932 tarihli muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi ve müddetinin uzatılması hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 - IV - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

Hükümet programında, Büyük Önder Atatürk'ün emir ve işaretleri üzerine, buhran ve muvazene vergileri üzerinde bütçe muvazenesini bozmayacak şekilde, mümkün görülen tahfiflerin yapılacağı vadedilmişti. Hükümet bu vadini bir an evvel yerine getirmek emelile, bağlı kanun lâiyhasını takdim etmiş bulunmaktadır.

Sahası günden güne genişlemekte olan amme hizmetlerinin istilzam ettirdiği masarifi karşılayacak olan varidat membalarımızın randımanı da göz önünde tutulmak suretile yapılacak tahfif şekilleri üzerinde muhtelif hal tarzlarını tedkik eden Hükümet, bu tahfifin muvazene vergisini indirmek suretile tahakkuk ettirilmesini en münasib bir hal tarzı olarak görmüştür.

Bu kanunla yapılan tahfifin bütçemize tesiri, 1936 malî yılı tahsilât vaziyetine göre 3 578 358 liraya baliğ olmaktadır. 1937 malî yılı tahsilât rakamları ele almır ise bu tesir 3 940 845 liradan aşağı olmayacaktır. Filhakika 1937 malî yılının dokuz aylık muvazene vergisi tahsilâtı 16 381 761 liraya baliğ olmuştur ki, 1936 malî yılının aynı ayı tahsilâtı 14 722 403 lira olmasına göre, artış nisbeti takriben % 10. 13 e varmaktadır. 1938 malî yılı içinde vergi matrahlarında husulü mümkün olan inkişaf da nazarı dikkate alınır ise Hükümetçe yapılan fedakârlık takribî bir hesabla dört milyon liradan noksan hesab olunamaz.

1980 numaralı kanunun birinci maddesinde istisnalara taallük eden beşinci fıkrada zat maaşı sahipleri haricinde kalan hizmet erbabından aylık istihkakı yirmi lirayı geçmeyenler bu vergiden istisna edilmiştir. İstisnaya esas olan haddin, istihkak miktarından, muvazene vergisinden evvel kesilen vergiler çıkarıldıktan sonra kalan mikdara tatbiki daha adilâne olacağı düşünülmüş ve zat maaşı sahipleri aynı zamanda diğer daire ve müesseselerde de müstahdem buldukları takdirde muafiyetin ne suretle tatbik olunacağı meri kanunda meskût bulunduğundan bu eihetlerin temini için birinci maddenin beşinci fıkrası değiştirilmiş ve şimdiye kadar bu yolda cereyan eden tatbikatın teyidi için kanuna bir muvakkat madde ilâve olunmuştur.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/985

Karar No. 30

26 - IV - 1938

Yüksek Reisliğe

1980 numaralı muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve müddetinin uzatılmasına dair olub İcra Vekiller Heyetinin 1 - IV - 1938 tarihli kararına tevfikân Yüksek Reisliğe sunulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi Encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye vekâleti namına Varidat umum müdürü hazır olduğu halde mezkûr lâyiha okundu ve müzakere edildi.

Okunan evrakta ve verilen izahata nazaran mezkûr lâyihadan maksad, muvazene vergisi nisbetinin malî imkânlar dahilinde tenzilele beraber 1938 haziranından itibaren daha bir sene müddetle tatbikını ve bir de zatî maaş eshabından hususî veya resmî müesseselerde ücretle müstahdem bulunanlar hakkında aldıkları işbu zatî maaşla ücretlerden dolayı ne gibi ahvalde ve ne suretle işbu verginin kesileceğine dair hükümler vazı olub

esas itibarile muvafık görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve sırf hükümlerde sarahati teminen birinci madde yeniden yazılmış olduğu gibi birinci maddenin kabulile artık 2174 numaralı kanuna lüzum kalmayacağı dahi düşünülerek ilgaya dair bir madde ilâvesile lâyiha kabul olunmuştur.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine verilme üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Bayazıt	Yozgad	Yozgad
İhsan Tav	E. Draman	E. Draman
Diyarbakır	İstanbul	Mardin
Huriye Öniz	A. Bayındır	O. Dinçer
Bursa	İzmir	Gümüşane
Dr. G. Kahraman	Kâmîl Dursun	Ş. Öndersev
Manisa	Zonguldak	
Tahir Hitit	S. Necati G.	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 126

Esas No. 1/985

19 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

1980 sayılı muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi ve müddetinin uzatılması hakkında olub Başvekâletin 6 nisan 1938 tarih ve 6/1327 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Lâyiha; Hükümet programındaki buhran ve muvazene vergilerinden tenzilât icrasına dair olan kısmın tatbikatı cümlesinden olmak üzere muvazene vergisi nisbetinin bir miktar indirilmesini istihdaf etmekte olub 1937 malî yılı on

aylık tahsilâtına göre yapılan hesaplar neticesinde varidattan dört milyon lira kadar bir fedakârlığı icab ettiren böyle bir tenzilin yapılması esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak lâyihanın birinci maddesinde bilûmum hizmet erbabile tekaüd, yetim ve dul maaşları ayrı ayrı iki rejime tâbi tutulmuştur. Her iki zümreden de yirmi lira ve daha aşağı aylık maaş veya ücret miktarları vergi istisnasına esas ittihaz edilmiş ise de bu miktar, tekaüd, dul ve yetim maaşlarından kazanç, buhran ve muvazene vergileri çıkarıldıktan sonra ele geçecek

mikdar olmak üzere tesbit edildiği halde bilûmum hizmet erbabı için yalnız kazanç ve iktisadî buhran vergileri çıkarıldıktan sonra ele geçecek mikdar olmak üzere tayin edilmiştir. Encümenimizce her iki rejimin birleştirilmesi üzerinde durularak yapılan tedkikat neticesinde, bilûmum hizmet erbabı için de her üç vergi tenzilinin esas ittihazı takdirinde yapılacak fedakârlığın 50 - 60 bin lira raddesinde olacağı ve bunun ise varidat üzerinde mühim bir tesir yapmayacağı düşünülerek her iki zümre hakkında aynı rejimin tatbikına karar verilmiştir.

Muvazene vergisinden en ziyade müteessir olanların küçük kazanç erbabı olduğu da bazı aza tarafından izah edilerek bu cihet ayrıca tedkike tâbi tutulmuştur. Yapılan tedkikler neticesinde yevmiye ile çalışanlar ancak ayda 25 gün çalışabileceklerine ve diğer hizmet erbabı hakkında yirmi lira bu vergiden istisna edildiğine nazaran mutavassıt bir rakam olarak yevmiye 80 kuruşun buna tekabül edeceği neticesine varılmıştır. Yalnız 80 kuruşun tamamen vergiden istisnası ve 80 den sonra da muayyen bir haddin vergiye matrah ittihazı en ağır şartlar dahilinde çalışarak hayatını kazanmak mecburiyetinde olan

işçi sınıfının himayesi noktasından adilâne bir hal şekli olacağı da Encümenimizce düşünülmüş ve bu noktai nazara Hükümet te iştirâk etmiş olduğundan 120 kuruşa kadar olan yevmiyelerin 80 kuruşunun tamamen vergiden istisnası ve mütebakisinin vergiye matrah ittihazı Encümenimizce kabul edilmiş ve birinci madde bu tadiller dairesinde yazılmıştır.

Diğer maddeler aynen kabul edilerek bu esaslar dairesinde yeniden yazılan kanun lâyihası müstacelen müzakere edilmek dileğine Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
<i>M. Şeref Özkan</i>	<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Kâtib		
İstanbul	Gazi Anteb	Kayseri
<i>F. Öymen</i>	<i>A. H. Ayerdem</i>	<i>F. Baysal</i>
Manisa	Maras	Mardin
<i>T. Türkoğlu</i>	<i>A. Tiridoğlu</i>	<i>E. Erten</i>
Ordu	Seyhan	Sivas
<i>H. Yalman</i>	<i>N. Eldeniz</i>	<i>Remzi Çiner</i>
Trabzon	Yozgad	
<i>Sırrı Day</i>	<i>S. İçöz</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1980 numaralı ve 26 - V - 1932 tarihli muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve müddetinin uzatılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1980 numaralı ve 26 - V - 1932 tarihli muvazene vergisi kanununun birinci maddesinin istisnalara müteallik 5 nci fıkrası ve buna 2174 numaralı ve 8 - V - 1933 tarihli kanunun 2 nci maddesile ilâve olunan fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

5 - Bir ay içinde her ne unvan ile olursa olsun aldıkları mebalîğ, kazanç ve iktisadî buhran vergileri indirildikten sonra 20 lirayı (dahil) geçmeyen bilûmum hizmet erbabı ile, kazanç ve iktisadî buhran ve muvazene vergileri çıkarıldıktan sonra aylık istihkakı yirmi lira ve daha aşağı düşen tekaüd, yetim, ve dul maaşı sahipleri;

Bu vergiden müstesnadır.

Tekaüd, yetim ve dul maaşı sahiplerinden aynı zamanda resmî veya hususî laire veya müesseselerde müstahdem bulunanlara muafiyet hükmünün tatbikında yalnız zat maaşları nazarı itibare alınır. Bu maaşlar muafiyet haddinden yüksek olduğu takdirde diğer istihkaklarına muafiyet tatbik olunur. Mezkûr istihkakları dahi muafiyet haddinin fevkinde olanlara muafiyet verilmez.

MADDE 2 — Aynı kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Muvazene vergisi, istihkak ve tediyelelerden kazanç ve iktisadî buhran vergileri çıkarıldıktan sonra kalan tediye mikdarından (% 8) nisbetinde alınır.

MADDE 3 — Aynı kanunun 10 ncu maddesinde yazılı müddet 1 haziran 1938 tarihinden itibaren bir sene daha uzatılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — Zat maaşı sahipleri haricinde kalan hizmet erbabından, kazanç ve buhran vergileri çıktıktan sonra aylık istihkakı yirmi lirayı geçmeyenlerden bu kanunun meriyeti tarihine kadar alınmamış olan muvazene vergileri alınmaz.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1980 sayılı ve 26 - V - 1932 tarihli Muvazene vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve müddetinin uzatılmasına ve bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 1980 sayılı ve 26 - V - 1932 tarihli Muvazene vergisi kanununun birinci maddesinin 5 numaralı fıkrasile buna 2174 sayılı ve 8 - V - 1933 tarihli kanunun ikinci maddesile ilâve edilmiş olan fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

5 - Bir ay içinde her ne unvan ile olursa olsun aldıkları mebalîğ, kazanç ve iktisadî buhran vergileri indirildikten sonra yirmi lirayı geçmeyen bilûmum hizmet erbabı ile, kazanç ve iktisadî buhran ve muvazene vergileri çıkarıldıktan sonra aylık istihkakı yirmi lira ve daha aşağı düşen tekaüd, yetim ve dul maaşı sahipleri;

Bu vergiden müstesnadır.

Tekaüd, yetim ve dul vesair zat maaşı sahiplerinden aynı zamanda resmî veya hususî daire veya müesseselerde müstahdem bulunanlara muafiyet hükmünün tatbikinde evvelâ zat maaşları nazarı itibare alınır. Zat maaşları muafiyet haddinden yüksek olduğu takdirde diğer istihkakları nazarı itibare alınır. Mezkûr istihkakları dahi muafiyet haddinin fevkinde ise bunlara dahi muafiyet verilmez.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — 2174 sayılı ve 8 - V - 1933 tarihli kanun kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — Hükümetin muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muvazene vergisi kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 26 - V - 1932 tarih ve 1980 sayılı muvazene vergisi kanununun birinci maddesinin 5 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(5 - Bir ay içinde her ne unvan ile olursa olsun aldıkları paraların mecmuu kazanç, iktisadî buhran ve muvazene vergileri indirildikten sonra 20 lira ve ondan aşağı düşenlerin istihkakları ve 80 kuruşa kadar işçi gündelikleriyle 120 kuruşa kadar olan gündeliklerin 80 kuruşu bu vergiden müstesnadır.

Hem gündelik hem maktu ücretle çalışanların bir ay içinde gündelik ve maktu ücret olarak aldıkları paraların yekûnu kazanç, iktisadî buhran ve muvazene vergileri indirildikten sonra 20 lira ve ondan aşağı düşenlerin istihkakları dahi bu vergiden muaftır. Muhtelif cihetlerden gündeliği olanların muafiyetten istifadelerinde gündeliklerinin mecmuu nazarı dikkate alınır).

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen

MADDE 4 — Maliye encümeninin dördüncü maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE — Hükûmetin muvakkat maddesi aynen

Hü.

MADDE 4 — Bu kanun 1 haziran 1938 tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 - III - 1938

Baş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V. ve Zr. V. V.	
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	

Mal. E.

MADDE 5 — Hükûmetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Hükûmetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

**MADDE 5 — Hükümetin dördüncü maddesi
aynen**

**MADDE 6 — Hükümetin beşinci maddesi
aynen**

